

Declarație finală

Implicarea partenerilor sociali și a societății civile organizate în cadrul Strategiei Europa 2020

Declarația de la Bruxelles – 16 septembrie 2010

Reuniți la Bruxelles în ziua de 16 septembrie 2010, președinții și secretarii generali ai consiliilor economice și sociale din statele membre și cei ai Comitetului Economic și Social European au inițiat o discuție comună cu tema "*Implicarea partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile în cadrul noii Strategii Europene UE-2020*" și au adoptat prezenta declarație. Aceasta constituie rezultatul contribuțiilor CESE și a diferitelor CES-uri naționale, așa cum au fost acestea reluate în special în raportul de sinteză din martie 2010, prezentat la ultimul summit din primăvară. Prezenta declarație se sprijină pe răspunsurile date la un chestionar transmis președinților și secretarilor generali, referitor la implicarea societății civile și a partenerilor sociali în Strategia Europa 2020.

I. Un context de criză și de provocări majore

- 1.1 La nivel de conjunctură, situația economică întârzie să se stabilizeze. Criza bancară și financiară s-a transformat într-o criză economică și socială profundă care este însoțită de o creștere economică slabă, de pierderea considerabilă a locurilor de muncă și de dificultăți financiare ale mai multor state membre. Președinții și secretarii generali își exprimă în primul rând îngrijorarea în legătură cu situația existentă pe piața muncii care rămâne extrem de încordată ca și în legătură cu consecințele economice și sociale ale crizei care continuă să se facă resimțită la nivel de întreprindere și lucrători.
- 1.2 În timp ce Uniunea Europeană traversează o criză fără precedent de la cel de al doilea război mondial, popoarele UE trebuie să facă față, pe termen lung, unor provocări considerabile, cum ar fi mondializarea economiei, creșterea numărului și a calității locurilor de muncă, dezvoltarea coeziunii sociale, ameliorarea pieței interne, politica energetică și schimbarea climatică, schimbările demografice și migrațiile, pentru a da doar câteva exemple.
- 1.3 Fără îndoială, fiecare stat membru își păstrează elementele specifice, iar amploarea impactului crizei variază de la un stat la altul. Cu toate acestea, președinții și secretarii generali își exprimă convingerea că atât dificultățile actuale cât și provocările viitoare sunt împărțite de toată lumea și nu vor putea fi depășite decât împreună, prin efortul comun al popoarelor europene.

II. Strategia Europa 2020 în centrul proiectului european

- 2.1 În ciuda contextului actual, președinții și secretarii generali sunt convinși că integrarea europeană trebuie, mai mult ca oricând, să ofere un proiect pozitiv, mobilizator și de perspectivă pentru popoarele care compun Uniunea Europeană și pentru cele care aspiră să adere la aceasta.
- 2.2 În cadrul Consiliului European din luna iunie 2010, Uniunea Europeană a adoptat un nou cadru general în care se vor desfășura reformele economice, sociale și de mediu pe perioada următorilor zece ani. Cinci mari obiective au fost fixate pentru a conduce UE către progres în cursul următorului deceniu în domeniile ocupării forței de muncă, inovării, cercetării și dezvoltării, schimbării climatice și de energie, educației și reducerii sărăciei. Această nouă strategie plasează o mai mare responsabilitate pe umerii statelor membre care s-au angajat să-și stabilească, în funcție de situația actuală, obiectivele naționale ce vor determina contribuția lor la realizarea marilor obiective ale UE. Guvernanța va fi consolidată: strategia va fi pilotată la nivelul Consiliului European iar progresele înregistrate în realizarea marilor obiective vor fi examinate la intervale regulate.

III. Strategia Lisabona: zece ani de experiență din punct de vedere al implicării

- 3.1 În cadrul statelor membre, raportul între partenerii sociali, implicarea societății civile organizate și arhitectura structurilor politice de decizie sunt variabile și diversificate dar, în general, activitățile CES-urilor naționale apar din ce în ce mai conectate la problematica integrării europene și a termenelor pe care aceasta le fixează.
- 3.2 Strategia Lisabona i-a provocat pe partenerii sociali și pe celelalte organizații reprezentative ale societății civile să-și găsească locul într-o strategie vastă și complexă. Fiecare cu instrumentele sale și în conformitate cu modul propriu de funcționare, CES-urile naționale au făcut eforturi considerabile pentru a participa la Strategia Lisabona, chiar dacă situația variază încă de la țară la țară.
- 3.3 Președinții și secretarii generali doresc să sublinieze cât de benefică a fost crearea de către CESE a Observatorului Strategiei Lisabona. Acest Observator, care a reunit în mod regulat CES-urile europene în cadrul CESE pe probleme legate de Strategia Lisabona, a constituit un instrument deosebit de important din punct de vedere al schimburilor de informații și de modalități de apropiere între CES-urile naționale. Acestea doresc ca acest instrument de cooperare să continue să-și desfășoare activitățile în conformitate cu noua Strategie Europa 2020.
- 3.4 Totuși, în ciuda eforturilor făcute și a progreselor realizate, președinții și secretarii generali consideră că Strategia Lisabona a rămas prea puțin cunoscută marelui public. Ea nu a reușit să mobilizeze în jurul ei societatea în ansamblul ei, ceea ce se traduce, în mod general, printr-o

implicare insuficientă a partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile.

- 3.5 În lumina experiențelor dobândite în ultimul deceniu din punct de vedere al implementării Strategiei Lisabona, președinții și secretarii generali subliniază necesitatea imperioasă de creștere a legitimității și vizibilității Strategiei în vederea obținerii dezvoltării și a creșterii numărului de locuri de muncă. De asemenea, la nivel european și național, s-a constatat necesitatea consolidării economiei sociale de piață, a proceselor de informare, consultare de concertare sau negociere, din care CES-urile fac parte în mod diferit, pentru ca sensibilizarea și implicarea diferitelor componente ale societății la provocările lansate să se facă în mod democratic și eficient. Este vorba de capitalizarea potențialului oferit de Uniunea Europeană, nu pentru definirea unui model social european unic care să se substituie modelelor naționale, ci mai degrabă în vederea consolidării capacității de adaptare a acestora și pentru protejarea fiecărui cetățean de riscurile pe care nu ar putea să și le asume de unul singur.

IV. Europa 2020: necesitatea unei implicări mai accentuate

- 4.1 În contextul în care Uniunea Europeană inițiază implementarea unei noi strategii de dezvoltare economică, socială și de mediu pentru următorii zece ani, președinții și secretarii generali subliniază necesitatea absolută de a se dezvolta, în cadrul Strategiei Europa 2020, o guvernanță care să asigure implicarea mai puternică a partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile, pentru a se putea da un răspuns concret și imediat intrării în vigoare a Tratatului Lisabona și mai ales alineatelor 1 - 3 de la Articolul 11.

- 4.2 Pentru garantarea realizării obiectivelor pe care Uniunea Europeană și le-a fixat, este necesar ca întreprinderile, lucrătorii și cetățenii europeni în general, precum și organizațiile și instituțiile care îi reprezintă, să fie actori efectivi și pertinenti în procesul de convergență și integrare inițiat de vastele proiecte politice de reforme socio-economice și de dezvoltare durabilă.

Președinții și secretarii generali sunt mulțumiți de observațiile președinției belgiene a Consiliului ocupării care a avut loc în cadrul Consiliului informal al miniștrilor ocupării forței de muncă, din ziua de 8 iulie 2010, care reafirmă, printre altele, necesitatea unei implicări mai puternice și efective a partenerilor sociali în realizarea Strategiei Europa 2020, atât la nivel european cât și național.

- 4.3 Implementarea politicilor în cadrul Strategiei Europa 2020 ar trebui să servească ameliorării condițiilor de viață ale cetățenilor Uniunii Europene în ansamblu. Pentru a putea să fie bine înțelese, reformele pe care UE le promovează trebuie să îmbine, pe de o parte, un cadru european puternic și, pe de altă parte, să se sprijine pe un model comparativ și echilibrat între toate componentele societății și părțile implicate, iar acest lucru să se petreacă la toate nivelurile de luare a deciziilor.

- 4.4.1 Dialogul social și dialogul macroeconomic și, mai global, dialogul cu societatea civilă, constituie elemente esențiale în urmărirea echilibrată a obiectivelor, atât la nivelul reformelor structurale cât și la cel al politicilor macroeconomice. Prin dezvoltarea unor interacțiuni, mai

ales în cadrul CES-urilor, se încearcă în mod special să se răspundă necesităților unei economii performante și globalizate, ca și voinței cetățenilor europeni de a beneficia de locuri de muncă de calitate, de un cadru de viață plăcut și sănătos, ca și de alți vectori de integrare socio-economică.

- 4.5 Acest dialog trebuie să aibă loc la toate nivelurile: european, național, regional și local. Pentru ca acest proiect să aibă succes, este primordială o bună coordonare între politici la nivel internațional, comunitar și național. Rapoartele dintre dimensiunea europeană și cea națională trebuie perfecționate în mod constant. Consultările publice naționale și europene constituie o ameliorare indiscutabilă, dar ele pun pe picior de egalitate cetățeanul simplu, organizațiile care nu au fost alese în mod democratic și organismele a căror acțiune se bazează pe legitimitate democratică.
- 4.6 Dacă dialogul social european este recunoscut în Tratat, în practică el trebuie consolidat în diferitele etape ale procesului instituțional. Astfel, ar fi de dorit să se acorde importanță punctului de vedere al partenerilor sociali, atât în stadiul de concepție cât și în implementarea politicilor fondate pe recomandări și coordonări. Consultarea partenerilor rămâne limitată în cadrul metodelor deschise de coordonare stabilite de Comisia pentru politici sociale, mai ales în materie de pensii sau politici de ocupare a forței de muncă, excepție făcând summit-ul social tripartit care ar trebui să se articuleze mai puternic pe inițiativele președintelui Consiliului European.
- 4.7 Strategia Europa 2020 inițiază principii noi de guvernare. Acestea impun tuturor să înțeleagă corect abordarea comunitară, dar și diversitatea națională și regională. În viitor, aceste diversități trebuie să fie mai serios luate în considerație, mai bine guvernate la toate nivelurile de decizie prin implicarea tuturor actorilor implicați și prin coordonarea activității acestora. În acest sens, fixarea obiectivelor naționale în acord cu orientările Uniunii Europene ar trebui să vină în întâmpinarea unora dintre aceste preocupări și să remedieze unele dintre neajunsurile din trecut.
- 4.8 Președinții și secretarii generali susțin o mai bună corelare dintre dinamica planurilor naționale de reformă cu planurile de stabilitate și creștere economică care ar trebui să se traducă de acum înainte printr-o implicare mai adecvată a partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile în diferitele proceduri de consultare.

V. Piste pentru o implicare mai puternică

- 5.1 Lucrările desfășurate de CESE și de CES-urile naționale în cadrul Observatorului Lisabona, ca și în cadrul pregătirii prezentei declarații, au arătat că dincolo de diferențele naționale, există anumiți factori comuni care pot să favorizeze, chiar să condiționeze, implicarea partenerilor sociali și a altor asociații reprezentative ale societății civile în politicile europene.

Acești factori se referă la:

- Claritatea și accesibilitatea strategiei europene
- 5.2 Președinții și secretarii generali atrag atenția asupra importanței de a se face un efort suplimentar pentru asigurarea clarității și accesibilității politicilor europene. Într-adevăr, strategia desfășurată în acest moment de Uniunea Europeană se caracterizează printr-o mare complexitate reglementară și instituțională. O mai mare claritate în ceea ce privește politicile constituie o condiție prealabilă necesară realizării obiectivelor stabilite de strategie. De asemenea, o mai mare transparență și coordonare a dezbaterilor care se derulează, de exemplu, în cadrul comitetelor europene (CPE, Comitetul economic și financiar, ocuparea forței de muncă și protecția socială) nu pot decât să consolideze legitimitatea instanțelor europene.
- Implicarea sistematică a CES-urilor în strategie
- 5.3 Mai multe CES-uri sunt deja pe larg implicate în rețeaua instituțională de consultare și/sau cooperare socială în cadrul țărilor respective. În funcție de fiecare caz în parte, aceste proceduri de participare sunt organizate prin lege, prin procedee ad hoc și/sau punctuale. Anumite CES-uri preferă canalele de dialog oficial sau neoficial cu autoritățile publice și, în principal, cu coordonatorul național „Strategia Lisabona”. Altele au organizat persoanele implicate într-un observator de dezvoltare durabilă. În unele cazuri sunt organizate întâlniri regulate și neoficiale mai ales cu miniștri, delegații de parlamentari, cu reprezentanța permanentă pe lângă Uniunea Europeană ca și cu reprezentanți pe lângă comitetele europene sau membri ai cabinetelor ministeriale. Aceste forme diferite de participare a CES-urilor se înscriu în ansamblul sistemelor existente de participare și consultare a partenerilor economici și sociali.
- 5.4 **În cadrul sistemelor de participare și consultare în care CES-urile își joacă rolul, și ținând cont de diversitatea procedurilor**, președinții și secretarii generali ai CES-urilor naționale doresc să-și reafirme voința de a se implica, **în conformitate cu competențele lor specifice și cu practicile stabilite în fiecare țară**, în pregătirea pozițiilor politice apărute de țara lor pe scena europeană și a dispozitivelor de aplicare a regulilor europene. Acest lucru se dovedește deosebit de necesar la nivelul diferitelor procese de coordonare înscrise în planul național de reformă, al marilor orientări ale politicii economice a statelor membre și al liniilor directe referitoare la ocuparea forței de muncă, ca și la nivelul metodei deschise de coordonare în probleme sociale .
- Accesul la informare
- 5.5 Una din solicitările care s-au repetat este ca CES-urile să fie informate la timp în legătură cu întrebările, inițiativele și evaluările care au legătură cu strategia. Buna funcționare a comunicării ar permite părților implicate să-și apere interesele sau să intervină la nivelul elaborării textelor și asta chiar din primele etape ale consultării.

- Organizarea unui dialog social real cu partenerii sociali și societatea civilă organizată
- 5.6 Organizarea, de către instituțiile publice și în momentele cheie ale strategiei, a unui dialog social real care să permită CES-urilor naționale să influențeze procesele de decizie politică apare, de asemenea, ca un factor esențial de motivare a participării actorilor interesați de strategie. Promovarea avizelor este la fel de importantă în vederea implicării CES-urilor naționale.
- Stabilirea termenelor realiste de consultare
- 5.7. Adeseori, calendarul lucrărilor europene este puțin cunoscut și termenele de consultare sunt prea scurte pentru a permite CES-urilor să se poziționeze în timp util în procedurile avute în vedere. Președinții și secretarii generali subliniază că posibilitatea de a examina versiunea provizorie a textelor înaintea adoptării lor de către autoritățile politice și de a-și aduce contribuțiile la acestea în timp util este o cerință esențială pentru o implicare adevărată din partea lor.
- Schimb de informații și experiențe între CES-uri
- 5.8 CES-urile subliniază interesul pe care-l reprezintă pentru ele schimbul de experiență și bune practici în ceea ce privește participarea la implementarea politicilor. Instrumente actuale importante, cum ar fi Observatorul de la Lisabona din cadrul CESE sau CESLink, trebuie să fie aduse în conformitate cu noul sistem de guvernanță al strategiei. Contribuțiile furnizate de CES-urile naționale, în care acestea relatează pe scurt dificultățile întâlnite în implementarea Strategiei Lisabona, experiențele pozitive și propunerile lor referitoare la însușirea celor mai bune practici, constituie o sursă importantă de informare și vor fi transmise *on line* pentru a fi accesibile via CESLink.

*

* *

Președinții și secretarii generali sprijină diferitele căi de dezvoltare a implicării partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile în Strategia Europa 2020 și își exprimă din nou susținerea pentru crearea unei structuri în cadrul CESE, inspirată de Observatorul Lisabona, adaptată pentru a răspunde solicitărilor noii Strategii Europa 2020. Schimbul de informații realizat în cadrul acestei structuri ar putea, pe termen lung, să descrie în mod detaliat acțiunile partenerilor sociali și ale altor organizații reprezentative ale societății civile din diferite țări, făcând astfel cunoscută participarea acestora la noua Strategie Europa 2020.

Traducere din limba franceză: Eugenia Ștefănescu